

FIC INDEKS ZA 2023.

TABELA 1: RANGIRANJE PREMA NAPRETKU U PRIMENI PREPORUKA U 2023.

Rejting u 2023.		Prosečan skor u 2023.	Prosečan skor u 2022.	Promena u 2023.	Značajan napredak u 2023.	Određen napredak u 2023.	Bez napretka u 2023.	Vreme čekanja 2023.	Rejting u 2022.
Sektori									
1	Energetski sektor	2.30	2.50	-0.20	4	5	1	3.40	2
2	Zaštita korisnika finansijskih usluga	2.11	1.50	0.61	3	4	2	3.11	11
3	Fiskalizacija i elektronsko fakturisanje	2.00	NA	NA	5	1	5	1.00	NA
4	Borba protiv nedozvoljene trgovine	2.00	1.57	0.43	2	5	2	2.33	10
5	Carine	2.00	1.20	0.80	2	1	2	4.20	25
6	Radno pravo: Rad stranaca	2.00	1.00	1.00	1	2	1	4.75	40
7	Zaštita potrošača	2.00	2.00	0.00	0	3	0	6.67	3
8	Propisi o elektronskoj trgovini i digitalizacija	1.83	2.57	-0.74	2	1	3	2.17	1
9	Nekretnine: Katastarski postupak	1.82	1.73	0.09	1	7	3	2.00	5
10	Telekomunikacije	1.79	1.57	0.21	3	5	6	2.21	8
11	Državna pomoć	1.71	1.57	0.14	1	3	3	5.86	9
12	Trgovina	1.67	NA	NA	0	2	1	3.00	NA
13	Farmacija	1.64	1.71	-0.07	2	10	10	5.00	6
14	Tržište kapitala	1.60	1.50	0.10	1	1	3	6.00	12
15	Sprečavanje pranja novca	1.50	1.25	0.25	0	2	2	6.25	19
16	Zakon o platnim uslugama	1.40	1.80	-0.40	0	2	3	1.60	4
17	Zaštita konkurencije	1.38	1.33	0.04	0	3	5	6.33	16
18	Devizno poslovanje	1.33	1.38	-0.04	1	1	7	5.38	14
19	Centralna evidencija stvarnih vlasnika	1.33	1.33	0.00	0	1	2	2.00	15
20	Javne nabavke	1.33	1.33	0.00	0	1	2	4.00	17
21	Nekretnine: Građevinsko zemljište i izgradnja	1.33	1.18	0.15	1	1	7	1.89	26
22	Ljudski kapital	1.33	1.17	0.16	0	2	4	6.67	28
23	Nekretnine: Restitucija	1.33	1.00	0.33	0	1	2	6.00	37
24	Radno pravo: Bezbednost i zdravlje na radu	1.33	1.00	0.33	0	2	4	1.83	49
25	Propisi o zaštiti životne sredine	1.25	1.43	-0.18	0	2	6	1.75	13
26	Osiguranje: Autoosiguranje	1.25	1.00	0.25	0	1	3	2.50	36
27	Lizing	1.20	1.10	0.10	0	1	4	3.17	32
28	Porezi: Porez na lična primanja	1.20	1.00	0.20	0	2	8	5.30	38
29	Porezi: Porezi na imovinu	1.20	1.00	0.20	0	1	4	5.80	42
30	Radno pravo: Zakon o radu	1.20	1.00	0.20	0	1	4	5.20	50
31	Industrija privatnog obezbeđenja	1.20	1.17	0.03	0	1	4	6.00	27
32	Dualno obrazovanje	1.14	1.33	-0.19	0	1	6	3.14	18
33	Intelektualna svojina	1.14	1.00	0.14	0	1	6	3.17	39
34	Javno-privatno partnerstvo	1.08	1.58	-0.50	0	1	11	4.67	7
35	Hrana i poljoprivreda: Deklarisanje prehrambenih proizvoda	1.00	1.25	-0.25	0	0	4	4.25	20

Rejting u 2023.		Prosečan skor u 2023.	Prosečan skor u 2022.	Promena u 2023.	Značajan napredak u 2023.	Određen napredak u 2023.	Bez napretka u 2023.	Vreme čekanja 2023.	Rejting u 2022.
Sektori									
36	Arbitražni postupci	1.00	1.25	-0.25	0	0	4	5.50	21
37	Zakon o stečaju	1.00	1.22	-0.22	0	0	9	6.00	22
38	Industrija nafte i gasa	1.00	1.22	-0.22	0	0	6	1.83	23
39	Investicije i poslovna klima	1.00	1.20	-0.20	0	0	4	6.00	24
40	Zakon o privrednim društvima	1.00	1.17	-0.17	0	0	8	5.10	29
41	Hrana i poljoprivreda: Zakon o bezbednosti hrane	1.00	1.14	-0.14	0	0	7	5.29	30
42	Porezi: Poreski postupak	1.00	1.11	-0.11	0	0	12	5.00	31
43	Porezi: Parafiskalni nameti	1.00	1.00	0.00	0	0	6	7.67	33
44	Radno pravo: Iznajmljivanje radne snage	1.00	1.00	0.00	0	0	3	3.00	34
45	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	1.00	1.00	0.00	0	0	11	3.55	41
46	Sudski postupci	1.00	1.00	0.00	0	0	5	9.40	43
47	Porezi: Porez na dodatu vrednost	1.00	1.00	0.00	0	0	7	5.29	44
48	Hrana i poljoprivreda: Sanitarna i fitosanitarna inspekcija	1.00	1.00	0.00	0	0	4	5.00	45
49	Osiguranje: Povezani zakoni	1.00	1.00	0.00	0	0	7	1.57	46
50	Radno pravo: Privremeni rad u inostranstvu	1.00	1.00	0.00	0	0	3	6.33	47
51	Osiguranje: Zdravstveno osiguranje	1.00	1.00	0.00	0	0	7	1.57	48
52	Zakon o zaštiti uzbunjivača	1.00	1.00	0.00	0	0	3	7.33	51
53	Osiguranje: Zakon o osiguranju	1.00	1.00	0.00	0	0	6	1.50	52
54	Centralna evidencija privremeno ograničenih prava	1.00	1.00	0.00	0	0	2	7.25	53
55	Nekretnine: Hipoteka i finansijski lizing nekretnina	1.00	1.00	0.00	0	0	4	6.50	54
56	Radno pravo: Zapošljavanje invalida	1.00	1.00	0.00	0	0	3	14.67	55
57	Porezi: Porez na profit	1.00	1.00	0.00	0	0	9	6.22	35
58	Turizam	1.00	NA	NA	0	0	6	1.00	NA
PROSEK/UKUPNO		1.36	1.31	0.04	29	78	276	4.50	
Areas									
	Nekretnine	1.48	1.36	0.12	2	9	16	4.10	
	Ljudski kapital i dualno obrazovanje	1.23	1.38	-0.14	0	3	10	4.91	
	Hrana i poljoprivreda	1.00	1.13	-0.13	0	0	15	4.85	
	Porezi	1.29	1.04	0.25	7	5	53	5.64	
	Radno pravo	1.29	1.00	0.29	1	5	18	5.96	
	Osiguranje	1.04	1.00	0.04	0	1	23	1.79	

METODOLOGIJA RANGIRANJA

Od izdanja Bele Knjige za 2017. godinu uvrstili smo u sastavni deo našeg godišnjeg izveštaja rangiranje sektora prema napretku u primeni preporuka za unapređenje poslovanja i privredne regulative. Pretpostavke za to su već bile uvedene u izdanju Bele Knjige za 2011. godinu kada su prvi put bile napravljene tabele sa ocenama napretka ostvarenog u primeni preporuka. U 2018. godini smo napravili korak dalje i taj napredak smo kvantifikovali da bismo mogli da ga upoređujemo po sektorima i godinama. Kvantifikacija je veoma jednostavna i zasniva se na metodologiji Likertove skale. Obeležje „značajan napredak“ donosi 3 poena, „određeni napredak“ 2 poena, a „bez napretka“ 1 poen. Ocena „određeni napredak“ nalazi se tačno na sredini vrednosne skale između dva ekstrema: „značajan napredak“ i „bez napretka“.

Svaka metodologija rangiranja kvalitativnih obeležja ima određene prednosti i nedostatke. Prednost je što veći broj kvalitativnih podataka može da se svede na mali broj numeričkih pokazatelja ili skorova koji mogu da se međusobno upoređuju na očigledan način. Na taj način može odmah da se vidi da li je u nekoj godini načinjen napredak u odnosu na prethodnu godinu i koji su sektori najzaslužniji za to.

Na drugoj strani, problemi u rangiranju su višestruki. Svi članovi Saveta se ravnopravno tretiraju, tako da svaki sektor ima isti značaj u formiranju krajnjeg rezultata. Istina je da je Savet izdvojio određen broj sektora kao „Nosioce razvoja“, ali ih ne izdvaja od drugih sektora u procesu rangiranja. Nadalje, nije isti broj problema u svakom sektoru, tako da nužno mora da postoji različit broj preporuka po sektorima. Kompozicija ovih preporuka može da se menja iz godine u godinu shodno dinamici promene regulative i ekonomske

politike Vlade Srbije. U tom smislu ne postoji fiksiran broj preporuka, niti unapred definisan upitnik sa mogućim brojem preporuka čije ostvarivanje ocenjuju članovi Saveta, a Bela Knjiga ih publikuje. Da bismo bar deo ovih poteškoća umanjili prihvatili smo princip da se skorovi određuju na osnovu ponderisanih, a ne prostih proseka.

Naravno, prosek prikriva neke informacije koje su važne, a pre svega varijabilitet napretka u preporukama. Mi ćemo da aproksimiramo ovaj varijabilitet preko broja preporuka bez napretka, koji može lako da se uporedi sa ukupnim brojem preporuka. To ćemo koristiti kao pomoćni kriterijum za ocenu napretka sektora. Uz sve to, nije svejedno kada su preporuke prvi put predložene i koliko je vremena proteklo u međuvremenu pre nego što su usvojene. Što duže preporuke čekaju na usvajanje, to je njihov napredak manje vredan jer kasnije proizvodi pozitivan efekat. Ovaj kriterijum još uvek ne koristimo pri rangiranju, ali ga navodimo u tabeli kao jednu od dodatnih informacija.

Na svakom poglavlju u Beloj knjizi, pored naslova, naveli smo i rang sektora. Pored sektora, izdvojili smo šest oblasti sa odgovarajućim sektorima. To su: ljudski kapital i dualno obrazovanje, nekretnine i izgradnja, bezbednost hrane, radni odnosi, porezi i osiguranje. Lako je uočiti sa Tabele 1 koji sektori obrazuju ove oblasti. Oblasti smo posebno izdvojili na dnu Tabele 1.

U ovom izveštaju za 2023. godinu obuhvatili smo 58 sektora i 383 preporuke. U prethodnoj godini bilo je 55 sektora i 345 preporuka. Prosečan skor u 2022. godini bio je 1.31, a ove godine je 1.36. Porastao je broj preporuka, ali se i prosečna ocena blago povećala. Prosečno vreme čekanja se, takođe, produžilo za 0.34 godine (prošle godine je iznosilo 4.22 godina, a ove godine 4.50).